

Uppföljningsbeslut

***efter kvalitetsgranskning av arbetet för att fler barn
ska delta i utbildningen i förskolan i Förskolan Tanden
och Umeå kommun***

Inledning

Skolinspektionen har genomfört en tematisk kvalitetsgranskning av *arbetet för att fler barn ska delta i utbildningen i förskolan* i Förskolan Tandén och Umeå kommun. Kvalitetsgranskningen genomfördes under hösten 2024.

Vid kvalitetsgranskningen identifierade Skolinspektionen två utvecklingsområden som angetts i beslut den 7 november 2024.

Skolinspektionen har begärt att huvudmannen senast den 7 maj 2025 ska redovisa till Skolinspektionen vilka åtgärder som vidtagits utifrån identifierade utvecklingsbehov. Umeå kommun har inkommit med en sådan redovisning den 7 maj 2025.

Beslut efter uppföljning

Skolinspektionen bedömer redovisade åtgärder på följande sätt:

Huvudmannens stöd till rektorn i arbetet med att främja närvaron

Huvudmannen har påbörjat ett arbete som ligger i linje med Skolinspektionens bedömning av vad som behövs för att höja kvaliteten inom området.

Hemkommunens arbete för att öka deltagandet i förskolan

Huvudmannen har påbörjat ett arbete som ligger i linje med Skolinspektionens bedömning av vad som behövs för att höja kvaliteten inom området.

Skolinspektionen avslutar härmed granskningen.

Motivering

Huvudmannens stöd till rektorn i arbetet med att främja närvaron

Bedömningen var att ett utvecklingsarbete behövde inledas inom följande del:

- Huvudmannen behöver systematiskt följa upp och analysera rektorns arbete med att främja närvaro.

Av huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder framgår att huvudmannen har påbörjat ett utvecklingsarbete gällande det digitala system som används för registrering av barns närvaro. Detta i syfte att kunna inhämta mer detaljerad information om barns frånvaro. Vidare framgår att huvudmannen har lagt in två avstämningar under läsåret i årshjulet för det systematiska kvalitetsarbetet avseende rektors närvarofrämjande arbete. Enligt huvudmannens redovisning ska rektor vid dessa tillfällen, i mars respektive oktober, analysera barns närvaro på individ-, avdelnings- samt enhetsnivå. Det framgår att analysen ska innefatta såväl antal timmar som antal dagar per månad då barnen är närvarande. Huvudmannen anger även att barn med 15-timmarsplacering ska kunna analyseras som en egen grupp. Som en del av analysen ska rektor också besvara ett antal analysfrågor, däribland frågor som: *vilka faktorer påverkar närvaron på enheten? Och: vilka framgångsfaktorer respektive förbättringsområden har rektor identifierat gällande detta?* Vidare ska rektor följa upp och analysera förskolans arbete utifrån kommunens rutin för att främja närvaro.

Enligt huvudmannens redovisning kommer ovan beskrivna åtgärder att utgöra underlag för den uppföljning och analys som huvudmannen kommer att genomföra av rektors närvarofrämjande arbete. För att därefter kunna fatta beslut om vilka ytterligare åtgärder som kan behövas för att främja barns närvaro i förskolan.

Mot ovanstående bakgrund gör Skolinspektionen bedömningen att huvudmannen har påbörjat ett arbete som ligger i linje med Skolinspektionens bedömning av vad som behövs för att höja kvaliteten inom området.

Hemkommunens arbete för att öka deltagandet i förskolan

Bedömningen var att ett utvecklingsarbete behövde inledas inom följande del:

- Hemkommunen behöver systematiskt följa upp och utvärdera effekten av det uppsökande arbetet. I detta ingår att ta reda på eventuella hinder för vårdnadshavare att ta till sig information.

Av huvudmannens redovisade åtgärder framgår att Umeå kommun har lagt in en årlig avstämning av det uppsökande arbetet i årshjulet för det systematiska kvalitetsarbetet. I samband med avstämningen ingår det att personal vid kommunens pedagogiska placeringsenhet redovisar hur

många barn som omfattas av det uppsökande arbetet och vad som är orsaken till att vårdnadshavare tackat nej till förskoleplats, eller vilka åtgärder som har vidtagits i de fall som de inte har kommit i kontakt med vårdnadshavare. Vidare framgår av redovisningen att personal på den pedagogiska placeringsenheten alltid kontaktar vårdnadshavare som inte svarar på det platserbudande som de har fått. Detta för att säkerställa att vårdnadshavare har tagit del av informationen. Härtill framgår att det har tydliggjorts att rektorer har i uppdrag att föra en dialog med vårdnadshavare vars barn har fått en placering på en förskola, men som sedan inte kommer till förskolan, och att rektorn vid behov ska boka tolk.

Enligt huvudmannens redovisning kommer ovan beskrivna information att utgöra underlag för huvudmannens analys, som i sin tur kommer att ligga till grund för beslut om vilka ytterligare åtgärder som kan behöva vidtas för att öka barns deltagande i förskolan.

Av huvudmannens redovisade åtgärder framgår slutligen att huvudmannen ska utvärdera de vidtagna åtgärderna, som beskrivits ovan, med början hösten 2025. Detta för att kunna bedöma om åtgärderna fått avsedd effekt eller om befintliga rutiner behöver revideras.

Mot ovanstående bakgrund gör Skolinspektionen bedömningen att Umeå kommun har påbörjat ett arbete som ligger i linje med Skolinspektionens bedömning av vad som behövs för att höja kvaliteten inom området. Skolinspektionen förutsätter att Umeå kommun tar ansvar för att det påbörjade och planerade arbetet fortskrider framöver.

På Skolinspektionens vägnar

X Anna Sundman Marknäs

Beslutsfattare
Signerat av: Anna Sundman Marknäs

X Therése Mineur

Föredragande
Signerat av: Therése Mineur

Bilaga 1: Författningsstöd

2 kap. 8 § skollagen (2010:800)

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i denna lag, föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar.

4 kap. 3 § skollagen

Varje huvudman inom skolväsendet ska på huvudmannanivå systematiskt och kontinuerligt planera och följa upp utbildningen, analysera orsakerna till uppföljningens resultat och utifrån analysen genomföra insatser i syfte att utveckla utbildningen.

4 kap. 4 § skollagen

Sådan planering, uppföljning, analys och utveckling av utbildningen som anges i 3 § ska genomföras även på förskole- och skolenhetsnivå. Kvalitetsarbetet på enhetsnivå ska genomföras under medverkan av lärare, förskollärare, övrig personal och elever. Barn i förskolan, deras vårdnadshavare och elevernas vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta i arbetet.

Rektorn ansvarar för att kvalitetsarbete vid enheten genomförs enligt första och andra styckena.

4 kap. 5 § skollagen

Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet enligt 3 och 4 §§ ska vara att de mål som finns för utbildningen i denna lag och i andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls

8 kap. 2 § skollagen

Förskolan ska stimulera barns utveckling och lärande samt erbjuda barnen en trygg omsorg. Verksamheten ska utgå från en helhetssyn på barnet och barnets behov och utformas så att omsorg, utveckling och lärande bildar en helhet.

Förskolan ska främja allsidiga kontakter och social gemenskap och förbereda barnen för fortsatt utbildning.

8 kap. 3 § skollagen

Barn som är bosatta i Sverige och som inte har börjat i någon utbildning för fullgörande av skolplikten ska erbjudas förskola enligt vad som anges i 4-7

§§. Förskola behöver dock inte erbjudas under kvällar, nätter, veckoslut eller i samband med större helger. *Lag (2017:1115)*.

8 kap. 4 § skollagen

Barn ska från och med höstterminen det år barnet fyller tre år erbjudas förskola under minst 525 timmar om året, om inte annat följer av 5-7 §§.

8 kap. 5 § skollagen

Barn ska från och med ett års ålder erbjudas förskola i den omfattning det behövs med hänsyn till föräldrarnas förvärvsarbete eller studier eller om barnet har ett eget behov på grund av familjens situation i övrigt.

8 kap. 6 § skollagen

Barn, vars föräldrar är arbetslösa eller föräldralediga enligt föräldraledighetslagen (1995:584) för vård av annat barn, ska från och med ett års ålder erbjudas förskola under minst tre timmar per dag eller 15 timmar i veckan.

8 kap. 7 § skollagen

Barn ska även i andra fall än som avses i 5 och 6 §§ erbjudas förskola, om de av fysiska, psykiska eller andra skäl behöver särskilt stöd i sin utveckling i form av förskola.

8 kap. 12 § skollagen

Hemkommunen ansvarar för att utbildning i förskola kommer till stånd för alla barn i kommunen som ska erbjudas förskola och

1. vars vårdnadshavare önskar det, eller
2. som ska tas emot i förskolan efter ett erbjudande om plats enligt 14 a §.

Hemkommunen får fullgöra sina skyldigheter genom att erbjuda barnet motsvarande utbildning i fristående förskola.

Om det finns särskilda skäl, får hemkommunen komma överens med en annan kommun om att denna i sin förskola ska ta emot barn vars utbildning hemkommunen ansvarar för.

8 kap 12 a §

Hemkommunen ska genom uppsökande verksamhet ta kontakt med vårdnadshavare till barn som ska erbjudas förskola enligt 4 § och som inte har en plats i förskola och informera om förskolans syfte och barnets rätt till förskola.

Första kontakten ska tas inför hösten det år barnet fyller tre år. Kontakt ska sedan tas inför varje höst och varje vår då barnet inte har en plats i förskola. Sista kontakten ska tas inför våren det år barnet fyller sex år.

Kommunen behöver inte ta kontakt enligt första stycket med vårdnadshavare till barn som inte är folkbokförda i Sverige enligt folkbokföringslagen (1991:481).

8 kap 14 a §

Ett barn som ska erbjudas förskola enligt 4 § ska av hemkommunen erbjudas en plats vid en förskoleenhet även utan att något önskemål om förskola har anmälts av barnets vårdnadshavare om

1. barnet är fött utomlands och vistas i Sverige sedan högst fem år, eller
2. barnets vårdnadshavare som är bosatta i Sverige är födda utomlands och vistas i Sverige sedan högst fem år.

Kommunen ska sträva efter att erbjuda även andra barn som ska erbjudas förskola enligt 4 § och som har behov av förskola för en bättre språkutveckling i svenska en plats vid en förskoleenhet utan att något önskemål om förskola har anmälts av barnets vårdnadshavare.

8 kap. 14 b §

Kommunen behöver inte erbjuda en plats enligt 14 a § om barnet inte är folkbokfört i Sverige enligt folkbokföringslagen (1991:481).

Kommunen behöver inte heller erbjuda en plats enligt 14 a § första stycket om det med hänsyn till barnets levnadsförhållanden eller situation i övrigt är uppenbart obehövligt.

8 kap. 14 c §

Ett erbjudande om plats enligt 14 a § ska ges från och med hösten det år barnet fyller tre år. Erbjudandet ska lämnas till barnets vårdnadshavare senast tre månader före det datum då barnet tidigast kan tas emot.

Kommunen ska hålla platsen reserverad för barnet till och med en månad efter det datum då barnet tidigast kan tas emot. Kommunens skyldighet att hålla platsen reserverad upphör om barnet inte börjar i verksamheten inom den tiden eller det framgår på något annat sätt att det inte finns önskemål om den erbjudna platsen.

Ett nytt erbjudande om plats ska lämnas inför varje höst barnet inte har en plats i förskola till och med det år då barnet fyller fem år.

29 kap. 19 § skollagen

Kommunen ska informera vårdnadshavare och elever om utbildning i förskolor, förskoleklasser, grundskolor, anpassade grundskolor, fritidshem, gymnasieskolor och anpassade gymnasieskolor och om sådan pedagogisk verksamhet som avses i 25 kap. och som erbjuds i eller av kommunen. Informationen ska utformas enligt 8 kap. 18 § andra stycket kommunallagen.

Förordning (2018:15) om läroplan för förskolan (Lpfö)

2.4 Förskola och hem

För att skapa bästa möjliga förutsättningar för att barnen ska kunna utvecklas rikt och mångsidigt ska förskolan samarbeta på ett nära och förtroendefullt sätt med hemmen.

2.8 Rektorns ansvar

Som pedagogisk ledare och chef för förskollärare, barnskötare och övrig personal vid förskoleenheten har rektorn det övergripande ansvaret för att utbildningen som helhet inriktas mot de nationella målen. Rektorn har ansvaret för förskolans kvalitet och har därvid, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att (bland annat)

- varje barn tillsammans med vårdnadshavare får en god introduktion i förskolan
- utveckla formerna för samarbete mellan förskolan och vårdnadshavare och informera dem om förskolans mål och sätt att arbeta

Prop. 2021/22:132 Förskola för fler barn, s. 8, 12, 16-17, 23, 51-53 och 132

